

INTERVIEWS | 1 JULI 2020

“WE HEBBEN NA DE DELTAWERKEN NIET ZO’N GROTE OPERATIE GEHAD”

Auteur: Petra Hamm-van Bodegraven MSc CPsA

Beeld: APPA

Leestijd: 5 min



Een belangrijk deel van de uitvoering van het Klimaatakkoord ligt in de regio en bij gemeenten. In dit [tweeluik](#) spreken we Gezina Atzema, wethouder in Waddinxveen, en Joost Rompa, programmamanager bij RES, over de uitdagingen, kansen en de rol die auditors kunnen spelen.

Als programmamanager is Joost Rompa sinds december 2019 bezig met de energietransitie in de Regio Midden-Holland. Daarbij ligt de nadruk op het ontwerpen van een energieplan, zeker nog niet op de beheersing en monitoring van de transitie. Hoe kijkt hij daar tegenaan?

Wat is uw rol?

“Ik ben aangetrokken als programmamanager. Ik moet het RES (Regionale Energie Strategie – red.) proces in goede banen leiden om de doelen en deadlines te halen. Niet alleen met ambtenaren en bestuurders, maar met voldoende maatschappelijk draagvlak. De energietransitie is zo’n grote opgave. Dat kun je als overheid of bedrijfsleven niet alleen. Ik ben een soort Zwitserland: neutraal, onafhankelijk en probeer alle belangen een stem te geven.”

Dat klinkt als een behoorlijke opgave

“Ja, het is een complexe en ingrijpende opgave. Het gaat over een verandering op lange termijn. We richten ons op 2030 en 2050. We hebben na de deltawerken niet zo’n grote operatie gehad als deze. Naast de landbouwverandering is de energie-transitie een belangrijk onderwerp van het Klimaatakkoord. Heel Nederland van het gas af is geen makkelijke opgave. Het is technisch, maatschappelijk en financieel complex. En er zijn veel onzekerheden, aannames, modellen.”



Joost Rompa, programmamanager Regionale Energietransitie regio Midden-Holland

Wat is de rol van de regio?

“Als lidstaat hebben we ons gecommitteerd aan het Klimaatakkoord van Parijs. We moeten terug in CO2-uitstoot. Daarvoor is een andere energiehuishouding nodig. De Rijksoverheid heeft gezegd dat we dat op lokaal niveau moeten uitvoeren. Alleen op gemeenteniveau gaat dat niet, gemeenten hebben elkaar nodig. Steden hebben een andere voorziening en gebruik dan landelijke gebieden.

In Nederland zijn ruim dertig regio’s aangewezen die met elkaar moeten kijken hoe ze de gezamenlijke opgave zo goed mogelijk kunnen inrichten. Bijvoorbeeld voor de provincie Zuid-Holland zijn zeven RES-gebieden aangewezen. Het is een zoektocht hoe we daar als regio’s gaan komen.”

Welke kansen ziet u om de doelen te halen?

“Samenwerking! We hebben een landelijke pilot gedaan om te kijken hoe we de energieopgave gaan aanpakken. Mede op basis van die ervaring hebben we een brede maatschappelijke stuurgroep. Daar zitten gemeenten, provincies, waterschappen, netbeheerders, energiecorporaties, milieuorganisaties, woningcorporaties, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven aan tafel. De andere kans is dat het urgent is, we moeten actie ondernemen, anders worden de problemen groter. Aan de ene kant gaat het over het opwekken van groene energie, zoals zonnepanelen op daken en windmolens. Aan de andere kant ook over het gebruik van warmte, zoals restwarmte uit de haven van Rotterdam. Als regio moet je samen kijken wat je voor elkaar kunt betekenen. De kansen zitten dus in samenwerking, gezamenlijk massa maken en slimme oplossingen bedenken die verder gaan dan de eigen kerktoren.”

AUDIT

MAGAZINE

“De kansen zitten in samenwerking, gezamenlijk massa maken en slimme oplossingen bedenken die verder gaan dan de eigen kerktoren”

Hoe kijkt u aan tegen geluiden als ‘not in my backyard’?

“Gezamenlijk moeten we kijken naar oplossingen. In deze regio zitten vijf gemeenten. Het is een groene open regio, onderdeel van het Groene Hart. De provincie heeft gezegd: het Groene Hart willen we openhouden en dus geen windmolens. Dat is best een beperking. Maar als we elkaar niet helpen en tegemoetkomen, gaan we de ambitie van het Klimaatakkoord niet halen. Daarmee is het ook een proeve van solidariteit; om begrip hebben voor elkaar en om onderhandeling. Dat is ingewikkeld, maar bestuurskundig erg boeiend. Het is een groot energetisch ruimtelijk vraagstuk. Aan de ene kant wil je de ruimte openhouden en de natuur en het landschap niet te veel belasten. Aan de andere kant wil je energie opwekken door gebruik te maken van die ruimte (zon, water, wind). Dat is ingewikkeld en spannend. Het levert ook kansen op. Bijvoorbeeld een boerenbedrijf die op de stallen zonnepanelen legt en daarmee een ander businessmodel creëert. En inwoners kunnen meer grip krijgen op de energierekening door met een buurt te kijken welke mogelijkheden er zijn om bijvoorbeeld zonnenvelden aan te leggen. Zo zijn er in onze regio acht energiecorporaties en ook duurzaamheidsplatformen. Dat zijn particuliere initiatieven van burgers die willen meedenken en participeren. Groene energie levert ook weer een nieuwe economie op. Zonnepanelen en windmolens moeten gebouwd worden. Kunnen we als Nederland koploper worden in de energietransitie? De hele wereld moet vroeg of laat over. Universiteiten kunnen hierop inspelen.”

Welke risico's ziet u?

“Kunnen bestuurders over hun eigen gemeentegrenzen en bestuursperiode heen kijken? Ik zie ze dat doen, maar het is best lastig. Ze zijn gekozen in een gemeente en niet in een regio. Kunnen ze keuzen uitleggen aan hun achterban? Dat is een belangrijk risico aan de politiek-bestuurlijke kant. Het is ook lastig om te voorspellen of keuzen die we nu maken toekomstbestendig zijn. Wat wordt het oordeel in 2050? Daarnaast is de vraag wie de regie neemt. Kijken de verschillende partijen naar elkaar of neemt een partij het voortouw? Ook zit er veel psychologie en consumentengedrag aan vast. Is de samenleving er klaar voor? Wat betekent het voor een huishouden? De wethouder wordt aangesproken: ‘Ik weet dat het moet, maar hoe?’ Er wordt naar de overheid gekeken.”



Het is een zoektocht

“Ja, als programmamanager moet ik zorgen voor een bod vanuit onze regio voor de bijdrage aan de energieopgave. Het is ook een doorkijk voor de keuzen die we maken richting 2050. Die burger op straat vraagt nu: ‘Wat moet ik volgend

jaar doen?’ Het grote project is gericht op een langere termijn. Het is ingewikkeld om die termijn te overzien als burger, maar ook als bestuurder, als wetenschapper en als adviseur. Aan de andere kant kunnen we altijd iets doen. Stap voor stap. Er wordt nu al nagedacht over biomassacentrales, windmolens, zonnedaken. Het gaat erom: hoe kunnen we dat versnellen en initiatieven aan elkaar koppelen?”

Welke rol ziet u voor auditors?

“Rapporten en cijfers buitelen over elkaar heen. De focus ligt nu op kansen identificeren en benutten, er is nog weinig aandacht voor de beheersing. We zijn nog niet bezig met monitoring. Moet elke regio dat zelf doen of zoek je toch ook landelijk naar standaarden voor monitoring? Hoe ga je dat registreren en volgen? In het programmaplan dat ik moet uitvoeren zit een risicoparagraaf. Die is nog best wel ‘dun’. Het inrichten van de beheersing moet nog plaatsvinden. Dat wil je wel aan de voorkant inbakken. In de werkgroepen zitten inhoudelijke adviseurs en ingenieurs aan tafel en ook mensen die zich richten op de participatie, maar nog nauwelijks controllers of risicomangers. Er is een handreiking van het nationale programma RES, daar is weinig aandacht voor monitoring en beheersing.

De kop voor het artikel zou best kunnen zijn: ‘De auditor zit nog niet aan de energietafel’. Dit terwijl er een grote transitie wordt bedacht voor stad, regio en land. Klimaat en energie vragen veel van gemeenten, provincies en bedrijven over een lange termijn. Het is niet gek dat het bij de inhoud begint en dat je daarna gaat nadenken over beheersing. De eerste hulpvraag aan auditors zou kunnen zijn om een bestuurlijk dashboard te ontwikkelen dat inzichtelijk is voor bestuurders, raadsleden en burgers en dat kan helpen bij het bijsturen.”

Over

Joost Rompa is senior adviseur bij BMC en werkt momenteel als programmamanager Regionale Energiestrategie regio Midden-Holland.

Tags: Duurzaamheid, tweeluik

Bron url: <https://auditmagazine.nl/interviews/we-hebben-na-de-deltawerken-niet-zon-grote-operatie-gehad/>